

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ РЕФОРМУВАННЯ (РОЗВИТКУ) ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

ЗЛИВКО Станіслав Володимирович,
*к.ю.н., доцент кафедри
адміністративного, цивільного та
господарського права і процесу Академії
Державної пенітенціарної служби*

Системним змінам сьогодні підлягають практично всі галузі публічного управління та їх групи. Не є винятком і питання пенітенціарної системи, зокрема управління системою виконання кримінальних покарань. Виходячи із того, що якість роботи пенітенціарних установ прямо залежить від управлінської діяльності їх керівників, ці питання відображаються в офіційно проголошених та запропонованих державою доктринальних моделях оновлення або перетворення пенітенціарної системи.

Подолати багато недоліків у сфері виконання кримінальних покарань можливо шляхом здійснення пенітенціарної реформи, метою якої є поетапне створення на наукових засадах, на основі концептуальних актів ефективної системи управління пенітенціарною сферою, яка має бути достатньо прозорою для громадськості, максимально забезпечувати дотримання прав людини та громадянина.

Важливим фактором вдосконалення моделі управління і функціонування органів та установ виконання покарань стало схвалення Кабінетом Міністрів України розробленої Мін'юстом Концепції реформування (розвитку) пенітенціарної системи України [1] (далі – Концепція), яка передбачає значні зміни українського законодавства. Наголошується на необхідності розроблення проекту Закону України про пенітенціарну систему, яким би врегульовувалися питання оптимізації структури пенітенціарної системи, що вплине спрощення управління сукупністю її підрозділів, надасть можливість запровадити ефективне управління підприємствами установ виконання покарань, а також забезпечити здійснення заходів, спрямованих на поліпшення умов відбування покарань та тримання під вартою засуджених та осіб, узятих під варту. З ухваленням зазначеного Закону постане потреба приведення у відповідність до нього нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України та Мін'юсту щодо оптимізації структури органів Державної кримінально-виконавчої служби України, системи функціонування установ виконання покарань та слідчих ізоляторів, штатної чисельності персоналу зазначеної Служби та підвищення ефективності його діяльності в умовах реалізації нової політики державного управління.

Однак, вважаємо, що Концепція має суттєвий недолік в аспекті підходу щодо реформування персоналу пенітенціарної системи України. Так, у третьому розділі Концепції «Проблеми, які потребують розв'язання» зазначено, що на ефективність виконання завдань, покладених на Державну кримінально-виконавчу службу, негативно впливає плінність кадрів, пов'язана з низькою заробітною платою персоналу органів і установ виконання покарань, низьким рівнем соціального захисту персоналу та пенсіонерів Державної кримінально-виконавчої служби, що робить професію неprestижною і створює умови для виникнення корупційних ризиків [1]. Дійсно, означена проблема має місце, крім того вона не нова й існує досить тривалий час.

Отже, абсолютно логічним було б в наступному розділі Концепції «Шляхи та способи розв'язання проблем» запропонувати хоча б напрями вирішення означених проблем щодо персоналу пенітенціарної системи. Проте, в ньому мова йде лише про низку заходів із протидії проявам корупції серед персоналу, а питання пов'язані з непристигністю професії лишилися поза увагою. Також ми поділяємо позицію фахівців, які вважають, що дане розпорядження Кабміну є Концепцією таємної прихованої тотальної мілітаризації пенітенціарної системи України, оскільки в першу чергу зазначена Концепція робить акцент на військовому обладнанні, відповідному озброєнні, новими системами спостереження та сигналізації, відстоює інститут пенітенціарних слідчих, нові засоби придушення непокори тощо, забуваючи про реабілітацію та ресоціалізацію засуджених, що ніяк не відповідає дійсному стану кримінально-виконавчої системи в Україні, адже за останні три роки мали місце всього два випадки масових заворушень та один випадок захоплення заручників. При цьому фахівці зауважують, що питання озброєнь та техніки ніколи не обговорювалося в Міністерстві юстиції проте чомусь саме на цьому питанні і була сфокусована і відповідна доповідь, і відповідна Концепція. Все це виглядає дуже дивним та не відповідає дійсному розвитку кримінально-виконавчих відносин [2].

Таким чином, Концепція висвітлює проблеми, які потребують розв'язання та визначає шляхи й способи їх розв'язання, але саме в цій частині проблеми щодо персоналу лишились поза увагою. Крім того, порядок реалізації Концепції передбачає підготовку щорічних планів заходів, що затверджуються Мін'юстом. Проте з моменту ухвалення Концепції минуло більше півроку, але план заходів щодо її реалізації Мін'юстом так і не представлений, хоча перші кроки з її реалізації вже зроблено – утворено Адміністрацію Державної кримінально-виконавчої служби України як територіальний орган Мін'юсту зі статусом юридичної особи.

Список використаних джерел:

1. Про схвалення Концепції реформування (розвитку) пенітенціарної системи України: розпорядження Каб. Міністрів України від 13.09.2017 р. № 654-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/654-2017> (дата звернення: 28.03.2018).
2. Ягунов Д.В. Щодо концепції реформування (розвитку) пенітенціарної системи України. URL: <http://resonance.ua/shhodo-koncepcii-reformuvannya-rozvitk/> (дата звернення: 28.03.2018).

